

Élő irodalom projekt Pétfürdőn

SEREGÉLYESNÉ P. SZABÓ ILONA – HEPP JÓZSEF

seregelyesne@gmail.com, jozsef.hepp@gmail.com

Horváth István Általános Iskola, Pétfürdő

A pétfürdői Horváth István Általános Iskolában 2009 óta különleges projekteken dolgoznak a tanulók. Az első projekt a *Mindennapi matematika*, a második a *Közlekedés*, a harmadik az *Élő irodalom* volt.

„A projekt olyan többhetes oktatási-nevelési módszer: amely áthágja a tantárgyi keretet, a hagyományos órakeretet; amely tanári irányítással, külső szakemberek bevonásával a tanulók önálló ismeretszerzésén alapul; amely egy téma köré csoportosul; s amelyben szívesen, örömmel vesznek részt a gyerekek.” (Hepp József igazgató)

A projektek pedagógiai célja:

- sokoldalú tapasztalatszerzés a kommunikációs, az értelmi és a megfigyelőképességek, valamint a szókinccs és az esztétikai érzékek fejlesztésével;
- ismeretgazdagítás a játék–munka–tanulás komplex megjelenítése által;
- közös alkotások létrehozása, az együttes munka öröme;
- a kreativitás fejlesztése és a tanulók sikerélményhez juttatása.

A 2011/12-es tanévben az irodalom került ennek a középpontjába, azzal a nem titkolt céllal, hogy ezt élővé, a mindennapokban megjelenővé tegyék a tanulók számára. Ezért lett ennek a neve: *Élő irodalom projekt*.

Miért élő irodalom?

„Azért, mert az ember – elkülönülve az állatvilágtól – nemcsak a fajfenntartásra szolgáló dolgokra képes, hanem olyan tevékenységet is végez, amely közvetlenül nem a mindennapi megélhetésére irányul: ilyenek a művészetek, melyeknek két csoportját különböztetjük meg: a verbális, vagyis az emberi beszéden alapuló (például az irodalom) és a nonverbális, vagyis beszéddel ki nem fejezhető (például a zene, a festészet vagy a szobrászat). Ezekről beszélhetünk ugyan, valójában azonban igen nehéz kifejezni azt, amit ezek hallgatása vagy nézése közben érzünk.” (Hepp József)

Miért élő?

„Mert irodalom, művészet nélkül az ember nem ember. Élő azért is, mert a projektben a gyermekek átértékelték az irodalom felfedezését, az alkotás örömét.” (Hepp József)

A projekt 5 hónap alatt valósult meg, 2011. szeptember 15-e és 2012. január 20-a között.

Céljainkat így fogalmaztuk meg:

- A gyermekek kerüljenek közelebb a művészetek minden ágához:
 - irodalom: színház, vers, mese, próza;
 - képzőművészet: kiállítások, önálló alkotások;
 - zene: zenei vetélkedő, zenés műsorok.
- Bővítsék szókinccsüket, szövegalkotási képességüket.
- Csoportmunkákon keresztül javuljon együttműködési, empátikus képességük.
- A projekt olyan tevékenységből álljon, amelyeken keresztül fejlődik a gyermekek irodalom iránti érzékenysége! Bővítsék ismereteiket a mai magyar költészet és a

reformkori életmód mélyebb megismerésén keresztül! Dokumentáljuk a folyamatot és a produktumot: versek, rajzok, képek, tablók, naptár, illetve dekorációk formájában!

- A technikai tevékenységek során lemérheti a pedagógus, hogy a gyermek mennyire igényes saját munkájára, és valóban örömet akar-e szerezni az elkészült alkotásokkal.

A projektet úgy építettük fel, hogy minden korcsoport – az alsó és a felső tagozat egyaránt – megtalálja a fejlettségének megfelelő élmény- és tapasztalatszerzési lehetőséget. A kiemelt célcsoport ezen belül az 5–6. osztály, valamint a hetedikesek voltak.

Az ő munkájukat koordinálták, irányították a tanítók, tanárok, szülők, segítették a helyi intézmények és szervezetek vezetői, dolgozói és a meghívott kiállítók.

Az anyagi és tárgyi feltételeket az iskola és a település egyes intézményei segítségével biztosítottuk.

A lebonyolítás folyamata

Szeptemberben kidolgoztuk programtervünket, ennek segítségével a kollégák folyamatosan nyomon követhették az előttük és a gyerekek előtt álló feladatokat.

	programok	IX.	X.	XI.	XII.	I.	felelősök
1.	<i>Naptár</i>				XII.11.		Reichardné, Ácsné Kerekes Gabriella, alsósok, felsősök
2.	<i>Nagy Könyv</i>					I. 10.	Seregélyesné, Hepp
3.	<i>Írókép - írókéz - írógép</i>					I. 10.	Magyarosok, informatika-tanárok, rajztanárok, Kocsis A.
4.	<i>Vers- és prózazámonló verseny</i>						Alsó és felső tagozat, munkaközösség vezetők
5.	<i>Ramazuri Báb- színház</i>					I. 20.	
6.	<i>Irodalmi vetélkedő</i>					I. 20	Alsó és felső tagozat, munkaközösség vezetők
7.	<i>Verstúra</i>				XII. 12		Seregélyesné, magyarosok, Hepp, Kocsis
8.	<i>Kiállítás I. 20.</i>	Naptár képei	Idézetek	Írókép Antológia	PPT	Filmvetítés, képzőművészet	Tantestület, illetve a fentiek
9.	<i>Megzenésített versek</i>						Molnár Józsefné
10.	<i>Füred irodalmi emlékei</i>						Seregélyesné, 7. osztályok, osztályfőnökök
11.	<i>Színházlátogatás</i>						Seregélyesné

Szeptemberben rajzokat készítettek a 3–6. osztályosok, ennek témája a hónapok ábrázolása volt. A legsikeresebbeket bevittük az osztályokba, ahol 5–8. osztályosok kb. 500

gondolatot, sort, rövid versecskét írtak a gyerekek. Ebből kiválasztottuk a legjobbakat, amelyek a decemberben megjelenő naptárban a képek aláírásaként jelentek meg.

Némi ízelítő a gyerekek gondolataiból:

Szeptember	A büszke vadgesztenyén is szúr a tüske.
Március	Langyos esőben virágzik a tavasz. Virágzó hajnalok.
Május	Megbú a fázós kis meleg, a vadgesztenyék gyertyái fénylenek.

A tanulókat folyamatos alkotásra buzdítottuk: írtak képverseket, meséket, regényt, rajzoltak mese- és versillusztrációkat. Ezek a január 20-i kiállításon megtekinthetők voltak, ill. 3 hétig megnézhető a település érdeklődő lakossága.

Október 13-án a hetedik osztályosok Balatonfüredre látogattak, ahol reformkori ismereteiket bővíthették a Városi Múzeum és a Jókai-villa interaktív kiállítását bejárva. Megnézték és megkeresték Füred híres épületeit, a Tagore-sétány szobrait, valamint a Lóczy-barlangot.

9. ábra A Városi Múzeum egyik terme

Ott előzetesen megadott feladatokat végeztek, a következő magyarórán pedig plakátokat készítettek, ezeken foglalták össze a látottakat, a tanultakat.

Részlet a tanulói feladatokból

1. csoport:

- Derítsd ki Balatonfüred nevének eredetét!
- Mennyien élnek ma a városban?
- Melyek a főbb nevezetességei?
- Milyen lehetett a reformkori Füreden élni? (ruhák, szórakozás stb.)

2. csoport:

- Kutasd az Anna-bálok történetét!
- Mikor, hol, kinek a kedvéért rendezték az elsőt?
- Ma hogy zajlik az Anna-bál? Ki az idei bál szépe?
- (Képek, ruhák, menüsor stb.)

Ottani keresés

- Keresd meg a híres emberek emlékét őrző táblákat, a Pantheont!
- Írd le legalább 5 író, költő vagy más híresség nevét!

Egy tanuló beszámolójának részlete

Füredi „iskola”

Az élő irodalom projekt keretében mi, hetedik osztályosok október 13-án Balatonfüredre látogattunk.

Már az iskolában felkészültünk a város reformkori történelméből, olvastunk a nevezetességekről, tanulmányoztuk a térképet.

Csütörtök reggel nyolc órakor elindultunk a Lóczy-barlanghoz, amit külön a mi számunkra nyitottak ki, hiszen az őszi-téli napokban nem látogatható. A barlang egy erdős résznél, a Tamás-hegy oldalában található. A belsejében mészkőrétegződések voltak láthatóak, de érdekes módon 30 fokos szögben megdőlve. A barlangot az utóvulkáni működés során feltörő forró víz oldó hatása alakította ki. Egy idegenvezető mutatta be ezt a több teremből álló természeti jelenséget.

Ezután Balatonfüred szívébe mentünk, ahol csapatokban a kitűzött célokat kellett a kapott térkép segítségével megkeresni. Az Anna Grand Hotelban megrendezendő Anna-bál mellett a Pantheonról, a Szívkörházról és a Tagore-sétányról is megtudtunk sok érdekes dolgot a csapatok által.

Ezek után a két osztály külön-külön meglátogatta a Városi Múzeumot és a Jókai-villát. A Városi Múzeumban feladatlapokat kaptunk, amiket a csapatoknak együtt kellett megoldaniuk. A „munka” után jöhetett a szórakozás. Egyik teremben hajóskapitányként kormányozhattunk egy képzeletbeli hajót, míg más termekben az Anna-bálon elhangzott dalokra keringőzhettünk. Az én kedvencem mégis a színpad volt, ahol régies ruhákba öltözött életnagyságú férfi és női alakokkal fényképezkedhettünk. A múzeum alagsorában éppen időszaki kiállítás volt, a kecskeméti Szórakatémusz Játékmúzeum gyűjteményének reformkori játékaiból. Érdeklődve nézegettük, mivel is játszottak a majdnem 200 évvel ezelőtt élt kortársaink. Ezután fából készült, óriásdominózással ütöttük el az időt. Sokan közülünk nem is ismerték ennek a játéknak a szabályait.

Nemsokára a két osztály helyet cserélt, így mi mentünk a Jókai-villába. Egy fiatal lány vezetett körbe minket. Szobáról szobára jártunk, és hallgattuk az információáradatot. Megtudtuk, hogy a nappalit azért osztották két részre – egy női sarokra, ahol Laborfalvy Róza teázott a barátnőivel, és egy férfi sarokra, ahol Jókai Mór kártyázott baráti társaságával –, mert régen ez volt a szokás. A villához tartozott a szépen berendezett konyha és Jókaiék hálszobája is. Az én tetszésemet mégis Jókai Róza leányszobája nyerte el, aki nyaranként mindig Jókaiéknál vendégeskedett. Nemsokára befejeztük a látogatásokat a múzeumokban, így visszamentünk a partra.

Mivel az indulásig még volt egy kevés időnk, a tanárok szabadidőt adtak a mi legnagyobb örömünkre. Sétálgattunk a parton, és ettük az éhes hattyúkat. A nap lezárásaként

fél kettőkor fáradtan elindultunk hazafelé. A kirándulásról az iskolában tablókat készítettünk az irodalomórákon. Az elkészült plakátok nagyszerűen sikerültek, a csapatoknak kiadott témák visszatükröződtek a tablókról mind információk, mind színek terén. Mindenki egész idő alatt teljes gőzzel dolgozott, így a végén elégedetten dőlhattünk hátra. Ezek a napok és órák emlékezetesek maradtak számunkra, köszönjük a tanárainknak, hogy megszervezték nekünk!

Varga Georgina
Horváth István Általános Iskola
7. a osztály

10. ábra Városi Múzeum színpada, korhű ruhákba öltöztetett életnagyságú bábokkal

Ebben az időszakban kétszer is voltak színházban: a Petőfi Színházban Arany János *Nagyidai cigányok* c. művének zenés feldolgozását, a Pannon Várszínházban a *Fehérlófia* c. mese színházi adaptálását láthatta összesen 45 gyerek.

December elején került sor a verstúrára, az egyik legsikeresebb rendezvényre, amelynek során 30 tanuló Pétfürdő 20 helyszínén mondott verset mind a gyerekek, mind a hallgatóság nagy örömeire.

Részlet a *Napló* című napilapban megjelent tudósításból:

Verstúra diákokkal

Pétfürdő – Élelmiszerboltba, hivatalba és óvodába is ellátogattak a Horváth István Általános Iskola rendhagyó verstúrájának résztvevői.

Az intézmény Élő irodalom projektjének részeként nem mindennapi programot szervezett hétfőre a tantestület. A délelőtt folyamán a nagyközség húsz helyszínét érintette a verstúra, amelynek részeként kedvenc költeményeiket szavalták el az aktuális hallgatóságnak a kisdíjak. Óvodásoknak éppúgy felcsendültek a nebulók közt oly népszerű Laczkfi János-versek, mint az élelmiszerbolt vagy épp a polgármesteri hivatal dolgozói, látogatói előtt. A Seregélyesné P. Szabó Ilona vezette harmincfős csapat az iskola névadójának, Horváth Ist-

vánnak Pétfürdőn élő fiához is ellátogatott, s humoros költeményekkel lepték meg a nyugdíjas tanárt.

3. ábra A Panelkuckó óvoda apróságai is örömmel fogadták az iskolások verseit
(Fotó: Szabó Péter Dániel)

„Rendhagyó magyarórákkal indult ősszel a programunk, amelynek egyik csúcspontja a verstúra. A diákok örömmel készültek fel, s válogatták a verseket az egész települést bejáró irodalmi sétára. A projekt zárására január közepén a közösségi házban kerül sor, ahol kiállítással és irodalmi kiállítással készülünk” – mondta el kérdésünkre Hepp József igazgató, aki maga is végigkísérte a verselő tanulókat Pétfürdő utcáin. (Szabó 2011)

Decemberben a 7. osztályosok informatika- és magyarórákon PPT-bemutatókat készítettek, amelyek közül a legsikeresebbeket be is mutatták január 20-án. Közben folytak a kistérségi és környékbeli vers- és mesemondó versenyek, ezeken is sikeresen szerepeltek a gyerekek, több dobogós helyezést szerezve.

Januárban a projektzáró napra készültünk. Meghívtuk Németh Kálmánt, aki felesége, N. Csathó Gizella képzőművész festményeiből rendezett kiállítást számunkra. Részlet a Hepp József igazgató kiállításmegnyitó beszédéből:

Tisztelt Németh Kálmán, Tisztelt polgármesterasszony, Vendégek, Kollégák, Gyerekek!

Nem szokványos festménykiállításon vagyunk jelen, hiszen a művek egy része rajzfilmhátér, a többi hagyományos festőművészeti alkotás. A hátterek olyan gyermekeknek szánt rajzfilmekhez készültek, amelyeket a felnőttek is szívesen néznek ma is nemcsak Magyarországon, hanem szerte a Földgolyón.

Miért?

Azért, mert az egész estés magyar filmekből sugárzik az emberek, a gyermekek iránti szeretet, az erkölcsi érzék, a munka iránti elhivatottság, amely minden alkotó- – ideértve minden szakmáját végző – ember sajátja kellene, hogy legyen! Azt, hogy a munka nemcsak pénzkeresés, a megélhetéshez szükséges rossz, kötelesség, amit a család érdekében meg kell

tenni, hanem elhivatottság, jobbra törekvés, a munka tehát nemcsak munka, hanem egyben hobbi is. Ez sugárzik Csathó Gizella műveiből.[...]

Csodálatos mesevilág jelent meg hátterein, minden munkáját az igényesség és a humánum, az igazi művészi alázat, emberszeretet, derű tükrözi.[...]

Ellentétben a nyugati vagy japán filmekkel, melyek értelmetlen vagy gagyi történetek tele agresszióval és a gyengék kicsúfolásával. Hiányzik belőlük az általános szeretet, humánum, tanulság, persze, ritka kivétel azért akad közöttük, például a Nils Holgerson kalandjai.

Befejezésül szeretnék az alkotó stílusáról is néhány szót ejteni. Minden festőt jellemez a stílusa: ecsetkezelése, szín- és formavilága. [...]

Köszönöm Németh Kálmánnak, a három éve elhunyt művészno férjének, az életmű gondozójának, hogy projektzárónkra ingyen rendelkezésünkre bocsátotta az alkotásokat.

A gyermekek kiállítására beérve balról a Nagy könyv található, benne Varga Georgina 7. osztályos tanuló regényrészlete, egy ötödikes kislány, Nagy Natália verse, ezenkívül több fogalmazás, irodalmi próbálkozás. Továbbhaladva a projekt keretében készült naptárból ki maradt képek és a közel hatszáz gondolat java olvasható.

Ettől jobbra Toldi-illusztrációk, illetve saját versek a hozzájuk kapcsolódó rajzokkal. Ezt követi a harmadikosok öt részletből álló mesesorozata, képversek a nyolcadikosoktól, a hetedikesek füredi irodalmi napjának tablói, valamint a nyolcadikosok angol nyelvű versekről készült magyar fordításai, végezetül az ötödikesek János vitéz-illusztrációit láthatjuk.

Ezek nem felnőtt művészek képei, versei. Sok anyag csoportmunkában, alkotó közösségekben készült úgy, ahogy azt a rajzfilmekről elmondtam. Büszkék lehetünk rájuk. Ki tudja, mikor emelkedik ki közülük egy országos vagy nemzetközi elismertségű művész?

Köszönöm a figyelmet! A kiállításokat megnyitom!

Az 5–6. osztályosok teljes létszámában, osztályfőnökükkel együtt vidám verses-zenés műsort adtak. Fellépett az iskolai színjátszó csoport is, valamint a különböző versenyeken sikeresen szereplő gyerekek. Bemutatták a diasorokat, meséltek füredi élményeikről, valamint a helyi tv által forgatott filmet is megnézhattük a verstúra állomásairól. A két részből álló műsort Ihász Irén és színésztársainak zenés-énekes műsora zárta.

Az alsó tagozatosok is csatlakoztak a programhoz. Ők is sokat rajzoltak, és az utolsó napon vidám mesevetélkedőn vettek részt. Megnézhatték a kiállításokat, valamint a Ramazuri bábszínház előadását.

A projektzárón a település vezetői és az érdeklődő szülők, nagyszülők is részt vehettek.

Hepp József igazgató a projekt kapcsán hangsúlyozta, bármelyik gyerekből lehet művész, mindezt jól példázza, hogy egy tavalyi végzős diákjuk, Galaczi Enikő országos és megyei pályázaton is díjat nyert, műve antológiában is megjelent. Az ezt követő gálaműsorban bemutatkoztak az intézmény tehetséges vers- és prózamondói, de a gyermekek által tervezett naptárt is megismerhették a megjelentek. Utóbbi főképp azért értékes, mert a rajz- és mozaikórákon készítették az illusztrációkat a nebulók, majd ezekhez gondolatokat, verseket „költöttek”. Közel 500 rövidke írásukból kerültek a naptárban a képek alá a legjobban sikerült sorok. Természetesen a féléves program legjelentősebb pillanatait is felelevenítették az iskola diákjai, a vetítéssel egybekötött élménybeszámolók nagy sikert arattak a nézőtéren helyet foglaló ifjak körében.

Összegzés

Elmondhatjuk, hogy a projekt jól sikerült, a gyerekek látóköre bővült, élvezetes programokban volt részük, rengeteg új ismeretet szereztek, így változatos tevékenységeket biztosító 5 hónapot zártunk. A közösen átélt élmények, tapasztalatok elmélyítették a gyerekekben a kisebb-nagyobb közösségek értékét, az ehhez való tartozás fontosságát, önmaguk és az irodalom mélyebb megismerését, szeretetét.

„Se ízed nincs, se zamatod, nem lehet meghatározni téged, megízlelnék anélkül, hogy megismernének. Nem szükséges vagy az életben: maga az élet vagy.”

(Saint-Exupéry)

Befejezésül álljanak itt a projektmunkában résztvevő gyerekek gondolatai, kinek, mi jelentett maradandó élményt ezekben a hónapokban:

„Jó volt a naptárkészítés, azért tetszett, mert nagyon szép rajzok készültek. Tetszettek a naptárból felolvasott mondatok, sok vicces volt köztük.

Sok rajzot készíthettem, és ezt nagyon élveztem, sőt még ki is állították, mint az igazi művészekét.

Amikor a János Vitézből rajzoltunk egy szereplőt, és énnekem a mostohát kellett lerajzolnom.

A helyesírás teszt tetszett, amikor párokban kellett megoldani a laptopon a feladatokat.

A színházi előadás nagyon vidám volt, mi is belekerülhettünk és játszhattunk a színészekkel.

A mesém belekerült a nagy könyvbe.

A kirándulás nagyon jó volt, bár a Lóczy-barlangban féltem, hogy hátha ránk szakad, de örültem, hogy a barlangot csak miattunk nyitották ki. A múzeumban megtanultam, hogy kell igazából dominózni, lehetett hajót vezetni, beleülni a régi fakádba.

Gyönyörű volt a Jókai-villa, elviszem oda a szüleimet is.

Amikor Füreden kerestünk csoportokban a megadott helyszíneket, épületeket, alkotásokat.

A füredi képeket nagyon élveztem, kár, hogy pont beteg voltam, és nem lehettem ott.

A tablókészítés azért volt jó, mert csapatban dolgoztunk, nem volt olyan kötött, és volt idő tervezgetni és megcsinálni.

A verstúrás videó is nagyon jó volt, mert úgy beleéltem magam, mintha én is ott lettem volna.

A verstúrán nagyon szívesen fogadtak minket, és mindenki jól érezte magát.

A versmondó versenyek is jók voltak.

A PPT-bemutató tetszett a legjobban.

A Fluor *Mizu*-paródia nekem nagyon tetszett, mert jó volt a hangulata.

Kétszer felléphettem a *Mizuban*, és ez nagyon jó volt.

Anna néni, Villő néni és Zsazsa néni is beöltözött a rap zenéhez, és nagyon lazák voltak.

Amikor Józsi bácsit felhívták a színpadra a székbe, és amikor táncolt a lányokkal, akkor nagyon sokat nevtünk.

A színjátárszöszakkör előadásán sokat lehetett nevetni.

Nekem a kiállítás tetszett, mert jó volt látni egy igazi művész festményeit, 3D-sen voltak megcsinálva, szép színekkel.

A gyerekek rajzaiból készült kiállítás tetszett, és hogy az apukám is láthatta.
A szünetekben meg tudtuk beszélni, mi tetszett a legjobban.
A projektzárón nem a tanulással kellett foglalkozni, hanem hogy mindenki jól érezze magát és bulizzon.
Nekem tetszett ez a projekt, a tanárok jól megszervezték.
A tanárok nagyon, de nagyon kedvesek voltak.
Mindent szerettem az elmúlt félévben, nagyon jó volt így tanulni.”

Ez volt a világ legjobb napja!

IRODALOM

Szabó Péter Dániel 2011: Verstúra diákokkal. *Napló* [<http://veol.hu/traffipax/verstura-diakokkal-1447067> – 2013.03.26.]